

Hoofdstuk 1:

Rebel without a cause (1940-1963)

Ik ben geboren op 7 augustus 1940. Tijdens de oorlog dus, maar uit zaad van vóór de oorlog. Plaats van het gebeuren was het Franse Montpellier. Ik ben er na mijn geboorte nauwelijks enkele maanden gebleven en ben er ook nooit meer teruggekeerd. Vóór ons huwelijk is Celie er wel eens op 'bedevaart' geweest. En Geert Hoste ging in een van zijn uitzendingen op zoek naar mijn roots in Montpellier: zo heb ik mijn geboortehuis in elk geval wel op tv gezien.

Waarom Montpellier? Mijn vader was zijn legerenheid in haar aftocht naar Zuid-Frankrijk gevolgd: hij was in het begin van de oorlog 'gemobiliseerd'. Mijn moeder, die hoogzwanger was, vergezelde hem. Naar verluidt ben ik geboren in een herenhuus dat was omgebouwd tot een noodmoederhuis. Volgens mijn moeder ging het er daar nogal wanordelijk en primitief aan toe. In latere jaren, als ik weer eens lastig was of haar voor de zoveelste keer op de zenuwen werkte, troostte ik haar maar met de gedachte dat ze in alle wanorde zeker de verkeerde baby meegekregen had...

Ik werd geboren als eerste kind van Albert Dehaene en Andrée Verstraete. Ze zouden later nog zes kinderen krijgen en er zo voor zorgen dat ik opgroeide in een kroostrijk gezin met vijf jongens en twee meisjes: Jean-Luc (1940), Ides (1941), Bernard (1945), Boudewijn (1947), Trees (1948), Marie Anne (1952), Vincent (1956).

Mijn broer Ides en ik waren oorlogskinderen. Daarna volgde een 'kloof' van drie jaar. Mijn jongste broer Vincent werd geboren toen ik reeds zestien was. Zoals zo vaak waren Ides en ik een soort van 'opvoedingsproefkonijnen'. De oudsten worden meestal korter gehouden dan de volgende kinderen. De oudsten voeden als het ware hun ouders op, en daar profiteren de jongeren van: zij worden veel vroeger losgelaten.

Mijn vader was arts. Hij was een neuropsychiater, net als zijn eigen vader, en een van de pioniers van de moderne psychiatrie. Zijn opvattingen zouden me later als minister van Sociale Zaken nog inspireren. Mijn moeder was huisvrouw. Mijn beide grootvaders – wij noemden ze allebei '*bon papa*' – waren dokters. Zij waren in de familie de eerste generatie met een universitair diploma. Allebei stamden ze af van een familie van middenstanders: in mijn vaders familie ging het om kleermakers, in mijn moeders familie om kolenhandelaars.



In de kraamkliniek. De grootsten zijn Ides en ikzelf. In het midden staan Boudewijn, Bernard en mijn vader. De kleinsten zijn Marie Anne, Trees. In de armen van mijn moeder ligt Vincent.

Ook grootvader Jean De Haene was dus neuropsychiater. Hij stierf toen ik nauwelijks vijf jaar oud was en ik heb daardoor weinig herinneringen aan hem. Die heb ik des te meer aan grootvader Louis Verstraete, die als vrouwenarts in de voor- en naoorlogse jaren de begeleiding van een groot deel van de geboorten in Brugge voor zijn rekening nam. Hij was een joviale rondborstige man, met een groot gevoel voor humor. Hij hield van kunst en antiek. In zijn jonge jaren schilderde hij zelf landschappen en portretten.

De broer van mijn moeder, Marc Verstraete, was ook dokter en Leuvense professor, specialist in bloedstolling. Alle andere broers van mijn ouders – ze hadden er elk twee – waren priesters.* Het gevolg? Alle gesprekken in onze familie begonnen met een ziekte en eindigden met de dood. Om ervoor te zorgen dat dit niet ook in de volgende generatie het geval zou zijn, sprak ik met mijn broers en zusters af dat we allemaal een verschillende richting zouden inslaan. En zo geschiedde.

* Jean De Haene was als benedictijn verbonden aan de abdij van Zevenkerken, maar was zijn hele leven missionaris in Katanga. Pierre De Haene was diocesaan priester en een van de pioniers van de gezinspastorale. Hij was een tijd verbondsaalmoezenier van het Vlaams Verbond der Katholieke Scouts (VVKS), wat van grote betekenis zou zijn voor mijn loopbaan. Jos Verstraete was diocesaan priester en zeer actief in de Katholieke Studenten Aktie (KSA). Hij was vele jaren werkzaam in het onderwijs en daarna in de pastorale. Hij was onder meer deken in Torhout. Luc Verstraete was missionaris-jezuïet in India.

De Brugse roots van de familie Dehaene zijn diepgeworteld. De oudste sporen dateren van het midden van de zeventiende eeuw:^{*} in de parochieregisters van de Onze-Lieve-Vrouwparochie ligt de huwelijksakte van Ferdinand De Haene^{**} met Joanna De Proust uit 1646. De man ligt begraven in diezelfde Onze-Lieve-Vrouwerk: zijn grafplaat met het wapenschild van de familie bevindt zich achteraan in de kerk, tegen een van de pilaren.

Onze familie behoorde tot de bourgeoisie van Brugge en, zoals toen vaak het geval was in Vlaamse steden, deze was hoofdzakelijk Franstalig. De huiskrant was ‘de Libre’, zoals *La Libre Belgique* genoemd werd. Het beste bewijs dat mijn ouders er geen anti-Vlaamse houding op nahielden, is dat zij er aanvankelijk voor kozen om me in het Nederlands op te voeden. Ik zou daardoor in mijn prille jeugdjaren een naar het Hollands overheellend Nederlands gesproken hebben.

Mijn grootouders spraken Frans, zeker grootmoeder Verstraete – haar meisjesnaam was Jeanne Coppin – die afkomstig was uit Mesen, dat kleine stadje op de taalgrens in de Westhoek. Het feit dat wij Nederlands spraken, bemoeilijkte natuurlijk de communicatie. Omdat ook de meesten van onze vrienden en kennissen tot de Franstalige bourgeoisie behoorden, schakelden we bij ons thuis geleidelijk over naar het Frans als voertaal.

Op school was de taal vanzelfsprekend Nederlands. We spraken dus vlot twee talen, zij het geen van beide perfect. Op school werd op de speelplaats Brugs gesproken, wat ik nog altijd doe op het voetbal. Dat ik geen sterke West-Vlaamse tongval heb, heeft veel te maken met mijn internaatsperiode in Aalst. Maar al sprak ik twee talen, ze schrijven was – mijn medewerkers zullen eraan toevoegen: ‘en is nog steeds’ – een ramp, zowel in het Nederlands als in het Frans. Zelfs bijlessen konden dat niet verhelpen. Voor dictee haalde ik steeds slechte punten, en ook vandaag moet je mij niet inschrijven voor Het Groot Dictee der Nederlandse Taal. Mijn hoogsteigen spreek- en schrijftaal, die door wijlen Luc Neuckermans, de Wetstraatjournalist van *De Standaard* die ons te vroeg ontvallen is, voor het eerst als ‘Dehaenees’ werd omschreven, vindt ongetwijfeld zijn oorspong in die tweetalige opvoeding.

Later, vooral na de dood van vader, is ons gezin geleidelijk aan verder ver-

* Pater Georges De Haene reconstrueerde de stamboom. Naar aanleiding van een familiereünie in 1974 werd de stamboom in boekvorm uitgegeven, maar hij werd sindsdien bij mijn weten jammer genoeg niet meer aangevuld. Bij die gelegenheid werden ook wapenschilden in keramiek gemaakt.

** Onze familienaam wordt op verschillende manieren geschreven. In de eerste huwelijksakte van Ferdinand was het nog ‘Dane’. In de doopakte van zijn zoon was het ‘Dhane’. In zijn tweede en derde huwelijksakte werden ‘de Haene’ en ‘De Haene’ door elkaar gebruikt. In zijn begrafenisakte ten slotte was het ‘De Hane’. In Brugge is het nu meestal ‘De Haene’. Bij mijn vader werd dat plots ‘Dehaene’, terwijl zijn broer Pierre ‘De Haene’ heette.

vlaamst, met de intrede van *De Standaard* als mijlpaal. Al bleef mijn moeder het belang van een goede tweetaligheid benadrukken. Met haar kleinkinderen die in het Brugse woonden, converseerde zij om die reden geregeld in het Frans. Na mijn verloving met Celie ondernam ik hetzelfde 'bekeringswerk' bij de familie Verbeke. De voertaal daar was overwegend Engels, maar ook zij behoorden tot de Franstalige burgerij. Mijn schoonvader was een verwoed Rotarylid, waar de voertaal Frans was. (Ik vrees dat dit tot vandaag deels het geval is.) Maar ook daar werd 'de Libre' na verloop van tijd als huiskrant vervangen door *De Standaard*.

Een Brugse jeugd (1940-1953)

Mijn prille jeugd bracht ik in Brugge door. Het eerste huis dat ik mij herinner, lag aan de Spiegelrei. We woonden er recht tegenover mijn grootouders Verstraete, die aan de Spinolarei woonden. Later, na de dood van grootvader Dehaene, verhuisden we naar het ouderlijke huis van mijn vader in de Katelijnestraat, op de hoek van de Wijngaardstraat die naar het Begijnhof leidt. We woonden midden in het toeristische circuit en geregeld hadden bussen die het straatje naar het begijnhof inreden, de hoek van onze gevel mee. Gelukkig worden sinds enkele jaren de bussen buiten het centrum gehouden.

Van de oorlogsjaren in Brugge zijn me een paar heel concrete beelden bijgebleven, zoals het schuilen op matrassen in de kelder voor bombardementen of Duitse soldaten die schieten of in aanslag liggen op een met prikkeldraad versperde brug. Ook het woord 'smout' doet mij meteen aan oorlogstijd denken. Maar over het algemeen kan ik niet zeggen dat de oorlog in mijn geheugen is geprent als een traumatische gebeurtenis. Ongetwijfeld heeft die periode mijn ouders veel zorgen gebaard, maar zij wisten het zo te beredderen dat wij een vrij normale kindertijd hadden.

Ik heb zelfs een verzetsdaad op mijn naam staan. Dat zit zo: de bevrijding was in het verschiet en de Canadezen stonden aan de poorten van de stad. Mijn moeder had Engelse en Canadese vlaggetjes klaargemaakt, maar de Duitsers waren nog in de stad. Van op de loggia zwaaide ik met die vlaggetjes naar de Duitse soldaten die beneden patrouilleerden. Ons moeder kreeg er bijna een hartcrisis van. Enkele dagen later mocht ik op de grote markt een bloemenruiker overhandigen aan een Canadese kapitein.

Onze schoolopleiding begon in wat in de omgang 'Saint-André' genoemd werd, een nonnenschool van de Zusters van Sint-Andries aan de Garenmarkt. De orde die de school beheerde, had haar moederhuis in Ramegnies-Chin bij Doornik. Het grootste deel van het gebouw, met inbegrip van de grote stadstuin, is nu omge-

vormd tot een seniorie, maar in mijn jeugd was het een meisjesschool die tot in het tweede studiejaar gemengd was. Mijn moeder motiveerde deze schoolkeuze met het argument dat we daar beter op onze eerste communie werden voorbereid...

Van meet af aan was ik een deugniet die alle soorten van kattenkwaad uitstak. Een in de familie beruchte *stoot* is dat mijn broer Ides en ik elkaars *froufrou* in zaagvorm knipten op de vooravond van het huwelijk van onze tante. En dit terwijl we allebei bruidsjongens waren. Op school was het niet anders. In het eerste studiejaar hadden we in de klas in december een kerststal. Voor de stal lag een groot wit papier met vakjes erop: de weg naar de stal. Elke leerling had zijn eigen schaapje, dat een vakje vooruit mocht als je braaf was geweest. Zo niet, bleef je schaapje staan. Onnodig te zeggen dat mijn schaap nooit de stal bereikt heeft.

Ik zou mijn hele schooljeugd *contrair* blijven, altijd geneigd om tegen de regels in te gaan en te doen wat niet mocht. Nette manieren en etiquette waren aan mij niet besteed. Ik tartte voortdurend het gezag van de leerkrachten. Vooral als men daarbij een beroep deed op het standengevoel, kreeg ik het helemaal. Op de opmerking 'en dat voor de zoon van een dokter', was mijn antwoord steevast: 'Wat kan ik daaraan doen?'

De meeste kinderen in Saint-André behoorden tot de Franstalige bourgeoisie. Ik maakte er voor het eerst kennis met het fenomeen 'klasse'. Er was op dezelfde campus immers nog een tweede school, de zogenaamde oefenschool voor kinderen van de lagere klasse. De twee scholen hadden elk hun eigen ingang en waren hermetisch van elkaar gescheiden.



In de lagere school, ik ben het laatste jongetje op de tweede rij van links.

Tegen het einde van het eerste studiejaar werd ik zwaar ziek. Ik kreeg de kroep, een dodelijke, besmettelijke keelziekte waartegen intussen gelukkig een vaccin is ontwikkeld. Ook mijn broer Ides werd besmet, maar hij had het veel minder zwaar te pakken dan ik. Ik was een tijd buiten westen en moest dagelijks een aantal inspuitingen krijgen. Dat was elke keer opnieuw een drama: ze moesten me soms met drie man vasthouden om die spuit te kunnen zetten. Ik kwam er gelukkig door.

Toen ik genezen was, werd de hele kamer grondig ontsmet. Ik kreeg privéles om de achterstand in te halen en kon zo toch overgaan naar het tweede studiejaar.

Tijdens mijn jaren op Saint-André leerde ik mijn toekomstige echtgenote Celie kennen. Zij woonde eveneens in de Katelijnestraat. Haar ouders hadden een zaak in tuin- en landbouwmachines, Verbeke en zonen, met hoofdhuis in Tielt en bijhuizen in Brugge, Antwerpen en Brussel. Celie was anderhalf jaar jonger dan ik en zat in de klas van mijn broer Ides. We werden vaak samen door mijn of haar ouders met de wagen naar school gevoerd en zagen elkaar ook op verjaardagsfeestjes. Celie was vaak ziek: ze leed aan astma. Dat ze steevast was opgekleed als een Amerikaans poppetje, wekte mijn moeders medelijden. Zo kon ze moeilijk ravotten zoals wij. We verloren elkaar uit het oog toen ik naar het college ging.



Celie is de tweede links op de eerste rij, zelf zit ik derde links op de tweede rij.

Na het tweede studiejaar moesten de jongens de meisjesschool verlaten. Ik werd ingeschreven in het Sint-Lodewijkcollege, de school waar ook mijn vader en mijn ooms – zowel de Dehaenes als de Verstraetes – hadden gezeten. Ik had het in het begin moeilijk. Op Saint-André hadden ze ons leren schrijven met losse letters en

niet aan elkaar. Ik moest mij dus herscholen. Ik ben er altijd van overtuigd geweest dat dit mee aan de basis ligt van mijn 'hanenpoten'.

Ik bleef ook op Sint-Lodewijk een kwajongen. Ik was er de kwelgeest van mijn opeenvolgende leraren De Buck, De Graeve en Depoortere.

Het moet zowat tegen het einde van de lagere school geweest zijn dat ik voor het eerst naar het voetbal mocht gaan kijken. Voetballen had ik ontdekt op het college. We speelden het op de speelplaats, maar op de vrije namiddag op donderdag – we gingen in die tijd nog op zaterdag naar school en hadden donderdagnamiddag vrij – op het veld. Sommige jongens speelden mee in de competitie. Meestal voetbalden zij bij Cercle, een club die was ontstaan uit het Sint-Franciscus-Xaverius-instituut, in de volksmond 'de Frères'. Cercle was daardoor bij uitstek een CVP-ploeg, met in mijn jeugd burgemeester Pierre Vandamme als voorzitter. Hier en daar speelde er wel iemand bij Club, maar de bakermat van Club was het Atheneum en de leiding ervan behoorde duidelijk tot de antiklerikale middens.

Op maandag werden de uitslagen van beide clubs uitgebreid becommentarieerd door degenen die de match hadden bijgewoond. Het spreekt voor zich dat ook ik wou gaan kijken, maar mijn vader was niet voetbalminded. Van hem zou het initiatief om naar het voetbal te gaan, nooit gekomen zijn. Maar hij vond er iets op: Thuur Ruyschaert, onze timmerman, was een verwoede voetballiefhebber. De ene zondag ging hij naar Club, de andere naar Cercle. Vader vroeg hem of we van tijd tot tijd mee mochten. En ja, het mocht.

Zo trokken we dus te voet van thuis of van de Davelostraat in Assebroek (waar Thuur woonde) naar De Klokke of naar het Cerclestadion, die op een boogscheut van elkaar lagen in Sint-Andries. (Na de bouw van het Olympiastadion – nu het Jan Breydelstadion – werden beide terreinen verkaveld.) Wij stonden altijd op de staanplaatsen in de lengte van het terrein, liefst ter hoogte van de middenlijn. We waren klein, dus we wrongen ons steeds door het publiek naar een plaats op de eerste rij. Bij het volkse Club Brugge was er duidelijk heel wat meer sfeer dan bij de 'middenstand' van Cercle en geleidelijk aan konden alleen de matches van Club mij nog boeien. De sfeer rond en in De Klokke was uniek. Ik maakte er de geboorte van de spionkop mee. Ik stond al naast het veld toen Berten Carels nog in de goal stond. Ik heb Guy Thys bij Cercle en Urbain Braems bij Club zien spelen, zag Norberto Höfling als eerste buitenlandse trainer bij Club. Jaarlijks organiseerde Club ook een prestigieus paastornooi met grote buitenlandse ploegen.

Club werd geleidelijk een belangrijk stuk van mijn leven en dat is nog steeds het geval. Zelf heb ik echter nooit bij Club gespeeld. Dat durfde ik thuis gewoon niet te vragen. Ik wist dat het antwoord 'neen' zou zijn. Club was immers de ploeg van het Koninklijk Atheneum, en dat was *crapuul*. Daar hoorden wij niet bij. Het was al heiligschennis genoeg dat ik Clubsupporter was.

Naast het voetbal nam de jeugdbeweging veel van mijn vrije tijd in. Aan Dehaene-zijde waren het scouts en mijn vader stuurde ons dus naar de scouts. Aan Verstraete-zijde waren het KSA'ers. Tussen die twee groepen bestaan er heel wat verschillen. Scouting is een opvoedingsmethode die erop gericht is om in de natuur je plan te leren trekken, om in ploeg (in patrouille) te werken en diensten (goede daden) te verlenen aan de gemeenschap. De KSA, de Katholieke Studenten Actie, maakte deel uit van de Katholieke Actie, een door paus Pius XI in het leven geroepen katholieke beweging als reactie op de steeds kleiner wordende invloed van de Kerk op de maatschappij. KSA'ers hebben dus een echte missie: Vlaanderen vernieuwen in Christus. Zij zijn idealistisch en gedreven, terwijl scouts meer pragmatisch zijn.

Deze verschillen beïnvloeden de leden voor de rest van hun leven: op professioneel vlak, en zeker in de politiek, heb ik meestal snel door wie in zijn jeugd bij welke jeugdbeweging is geweest. Dat deze verschillen zeer complementair kunnen zijn, hebben Wilfried Martens en ik in elk geval aangetoond.

In die tijd waren er zeven studiejaren in de lagere school. Ik behoorde tot de eerste lichting die de mogelijkheid kreeg om het zevende studiejaar over te slaan en rechtstreeks naar de humaniora te gaan. Mijn ouders beslisten dat ik dat maar moest doen, dus ik belandde op mijn twaalfde in de zesde Latijn-Griekse.

Deze keuze voor de 'oude' humaniora was voor jongens uit ons milieu een evidentie. Het was meteen ook de reden waarom we in het Sint-Lodewijkscollege zaten. De moderne humaniora overwoog je maar als bleek dat je in de Latijnse niet meekon. Daarvoor kon je dan terecht bij de broeders Xaverianen – *de Frères* – of in het bisschoppelijke Sint-Leocollege. Aan de technische school – *de vakschool* – werd helemaal niet gedacht: dat was duidelijk iets voor arbeiderskinderen.

Ik betwijfel vandaag nog altijd of ik wel klaar was voor deze overstap. Onze klastitularis was E.H. Desmadril, voor ons in de omgang kortweg 'De Neuze'. Maar ik wist helemaal geen weg met het Latijn, wat trouwens zo zou blijven tot in de retorica. Ik zette dan maar geregeld de klas op stelten, vooral als 'De Vespa', een lekenleraar zonder enig gezag, voor de klas stond. Mijn uitslagen waren ondermaats en ik voelde zelf aan dat het zo niet verder kon. Ik anticipeerde op mogelijke problemen door zelf aan mijn ouders voor te stellen om mij op internaat te sturen. Omdat er in West-Vlaanderen, in tegenstelling tot in andere provincies, geen jezuïetencolleges meer zijn, viel mijn keuze op dat van Aalst* omdat ik wist dat er een paar Bruggelingen verbleven hadden, onder wie Dries Van den Abeele, met

* Vandaar de traditioneel sterke aanwezigheid van West-Vlamingen in Gent (Sint-Barbara) en Aalst. Er bestond een jezuïetencollege in Brugge van 1570 tot 1773, aan de Verversdijk, maar dat verdween na de afschaffing van de jezuïetenorde door keizerin Maria Theresia. Het gebouw werd een tijd door het atheneum gebruikt, maar werd in 1995 aangekocht en gerenoveerd door het Europacollege. Het college nam er zijn intrek in september 2007.

wie ik later op het speelplein de Groene Poorte zou werken.¹ Mijn vader ging vrij snel op mijn verzoek in.

Intern in Aalst (1954-1958)

Zo werd ik in september 1954 ‘intern’ in het Sint-Jozefcollege in Aalst, waar ik vijf jaar zou blijven. Ik heb mij die stap nooit beklagd. Het was een enorm positieve ervaring en daarom heb ik in 2006 samen met negentien andere BV’s graag deelgenomen aan de campagne ‘Vrije internaten: partners in opvoeding’ van het Vlaams Secretariaat van het Katholiek Onderwijs.

Belangrijk was dat het een groot en goed georganiseerd internaat was. De internen waren geen marginale groep, maar vormden een hechte ploeg. Een vierde van de leerlingen in iedere klas was intern. Ook de infrastructuur van het college was op het internaat afgestemd. We hadden bijvoorbeeld geen chambrettes, maar echte individuele kamers. Er waren ook surveillanten die specifiek met de begeleiding van de internen waren belast. Het ging om jezuïeten in opleiding, jonge mannen die na hun noviciaat twee à drie jaar stage deden in de jezuïetenscholen. Door hun jeugdige leeftijd stonden zij dicht bij ons. Een van de meest markante figuren onder hen, hoewel hij eerder voor de externen instond, was Luc Versteylen, die later Agalev zou stichten. Hij startte toen in de jeugdbijlage van het weekblad *De Vlaamse Linie*² met de publicatie van cursiefjes onder de naam Kartouchke, een figuur die Mark Uytterhoeven nog zou gebruiken in zijn zondagavondshow *Morgen Maandag*.

In de eerste maanden mochten we slechts om de veertien dagen naar huis. Als Eendracht Aalst thuis speelde, mochten we wel naar het voetbal. Dat hadden we te danken aan een voetbalminnende surveillant, Bob Maes, die zelf nog bij Lyra had gespeeld. Uit nijdigheid supporterden we steevast voor de bezoekende ploeg. Bij Eendracht waren de vedetten toen Voogt, Bellon, Van der Elst en Van Poelvoorde. Deze laatste speelde later nog voor Club Brugge.

Het internaatsregime werd vrij snel soepeler: we mochten vanaf dat moment iedere week naar huis van zaterdagmiddag tot zondagavond. De belangrijkste straf bij kattenkwaad was toen de *retenue*. Dat betekende immers dat je een paar uur moest nablijven, wat vaak mijn droevig lot is geweest. In het laatste jaar probeerden we geregeld vroeger weg te geraken. We zeiden dan op zaterdagmorgen dat we ons ‘niet goed’ voelden. Ik heb zelfs ooit de koortsthermometer in warme melk gestoken om toch maar duidelijk te maken dat ik koorts had. De ziekenbroeder stuurde ons dan naar huis, maar wij stapten in Gent af en gingen naar de bioscoop. Een film die mij uit die tijd is bijgebleven, is *Et Dieu... créa la*

femme van Roger Vadim met Brigitte Bardot. Wellicht omdat deze film als 'te mijden' stond gekwalificeerd.

Mijn reputatie van haantje-de-voorstel en rebelse rakker die geregeld het gezag tartte, geraakte ik in Aalst niet kwijt, integendeel. En de *retenue* was voor een intern dan misschien wel de zwaarste straf, daarnaast bestond er nog een heel gamma van sancties. De klassieker was het schrijven van stamtijden, wat ik zo'n stompzinnige activiteit vond dat ik vooraf gewoon een voorraad aanlegde. Op een dag riep de surveillant: 'Dehaene, honderd stamtijden.' Ik deed mijn *pupiter* open, raapte honderd stamtijden samen en ging die vooraan afgeven. Hilariteit alom. Dat pikte de surveillant natuurlijk niet en hij gaf mij honderd stamtijden extra. Opnieuw haalde ik die kant-en-klaar boven. Dit herhaalde zich nog een derde keer, maar toen was mijn stock uitgeput...

Gelukkig ging het er soms meer ontspannen aan toe. Zo schreef ik ooit een brief aan Sinterklaas om een nieuwe bal te vragen. Ik legde de brief op de kathedraal van de surveillant. En ja hoor, op 6 december lag er een bal op mijn plaats.

Op mijn klastitularis van de vijfde Latijnse, de heer Vandeveldel, na, waren al de anderen jezuïeten: pater Donckerwolcke, pater Frenay, pater Schurmans en pater Vandermeersch. Vooral de persoonlijkheid van pater Schurmans heeft een grote indruk op me gemaakt. Hij was een bevlogen poësisleraar, met een sterk Vlaams engagement.

Pater Van Laere gaf les aan de andere poësisklas: hij is bekend van zijn pentekeningen in *De Standaard der Letteren*, die hij ondertekende met 'avl'. Met hem had ik later nog wat contact, onder meer op een tentoonstelling in Sint-Agatha-Berchem. Ik kocht er een werkje van hem en hij beloofde mij een haan in keramiek te bakken. Hij hield woord, maar de haan viel later tijdens een poetsbeurt aan stukken.

Het internaatsregime had gelukkig een gunstig effect op mijn studies. Dat kon ook moeilijk anders: de hele organisatie van het internaat was erop afgestemd. Buiten de speeltijd had je weinig of geen vrije tijd: je zat in de studie en werd verondersteld te studeren. Het is de verdienste van klastitularis Vandeveldel dat ik ordelijk en systematisch leerde te werken. Hij leerde ons onze notities te ordenen en te structureren. De vele pijltjes die ik nu nog op een blad met aantekeningen zet, vinden daar hun oorsprong. Maar de school is er toch niet in geslaagd van mij een studax te maken. Mijn doelstelling was om genoeg punten te halen om erdoor te geraken zonder herexamens. Daar ben ik, op één keer in de retorica na, altijd in geslaagd.

Een echte nachtmerrie voor mij waren de klassieke talen Latijn en Grieks. Ik heb nooit begrepen wat hun nut was en ik heb er ook nooit iets van gebakken. Op

het examen deed ik daarom vaak een beroep op (ongeoorloofde) hulpmiddelen zoals een vertaling op mijn schoot of de medewerking van mijn burens. Maar het mocht niet baten: in de retorica haalde ik toch een *buis* voor Latijn. Normaal gezien krijg je dan je diploma niet, maar ik was dat jaar enkele maanden afwezig geweest door een zware geelzucht en kreeg een tweede kans. Ik weet nog steeds niet of het met opzet gebeurde, maar voor dat herexamen zat ik helemaal alleen in een bibliotheek vol boeken, waaronder ook een Latijns woordenboek. Dat is wat ze noemen de kat bij de melk zetten.

Mijn sterke punten waren verhandelingen en spreekbeurten, zowel in het Nederlands als in het Frans. Ik had blijkbaar een zeker talent om mijn ideeën bevattelijk uit te drukken. In de retorica won ik ooit zelfs de eerste prijs in een opstelwedstrijd die werd georganiseerd door de oud-leerlingen van de retorica 1898. Het onderwerp was: 'Hoe kan, voor het welzijn der mensheid, een vruchtbare co-existentie mogelijk worden tussen de morele en materiële beschaving van het Westen en die van de andere volkeren die zich meer en meer van het Westen afkeren?' Jammer genoeg heb ik die tekst niet bewaard.

Ik heb in die vijf jaren ook heel veel gelezen. Studietijd was voor mij leestijd, hoewel dit officieel niet mocht. Ik was volledig in de ban van de typische jeugd-avonturenromans uit die tijd. Mijn helden waren Old Shatterhand en Winnetou, maar ook de avonturen van Dik Trom en de scoutsromans van Lod. Lavki (Ludovic Van Winkel) konden mij boeien. Daarnaast las ik de boeken van Felix Timmermans, Ernest Claes en Stijn Streuvels.

Boeiend waren ook de filmseminaries van pater Burvenich, een grote filmkenner en medeoprichter van de Katholieke Filmliga. Deze seminars vonden plaats in de feestzaal van het college. Dat de meisjes van het meisjesspensionaat van de Dames de Marie – spreek uit als '*de Dams*' – daar ook naartoe mochten, was al een evenement op zich. Deze meisjesschool lag schuin tegenover het college, maar er was weinig of geen contact tussen beide scholen. Wij spraken zelfs van 'de overkant van het Suezkanaal'. Maar ook zonder hun aanwezigheid waren deze filmvoorstellingen buitengewoon interessant. Burvenich leerde ons de finesses en de diepere betekenis van de filmregie kennen.

Onze vrije tijd brachten we op de speelplaats door. De boodschap was dat we in beweging moesten blijven, anders zouden we 'slechte gedachten' krijgen. We stapten daarom in rijen al discussiërend op en neer. Het opmerkelijke was dat de ene rij voorwaarts stapte en de andere achterwaarts, zodat we face to face met elkaar konden praten.

Het alternatief was voetballen met mousse ballen. Ik stond dan meestal in de goal: ik had niet genoeg talent als veldspeler, maar wel de durf om op de stenen en

N.S.V.O. EEN KWARTIERTJE DEED ALLES... Normaalschool Oostakker 1 – St-Jozef Aalst 6

Een match van betekenis vernims het om een halve finale gaat, die nochtans twee geweldige verscheidene speelhelften vertoont. Inderdaad schijnt het aanvankelijk dat Normaalschool de zaakjes zal weeten op te knappen, maar na de rust maken ze een instorting door en Aalst weet daar zo handig gebruik van te maken dat ze de 2 wel zeer overdreven cijfers uit de bus komen. Toch kan niet ontken worden dat de Aalstenaars door hun volhardend optreden en groter uithoudingsvermogen de zege ten volle verdienen tot groot genoegen van E.P. Arnould die vol enthousiasme het spel van zijn jongens meevolgt en hen af en toe nog wat goede raad trachtte toe te roepen.

Normaalschool vertrekt vliegensvlug en valt zonder aarzelen de bezoevende defensie op het lijf. De voorhoede schijnt echter nog niet helemaal onder doem te staan en De Schamelaere en De Sutter verkrijgen hierbij een paar kansen. De meerderheid van Oostakker verzwakt echter gaandeweg en na tien minuten is ook Aalst ingespeeld en weet het evenwicht geleidelijk te herstellen. Vooral hun snel acteren — wat hen trouwens door Norma wordt opgedrongen — valt hierbij op. De thuisploeg is echter niet te stuiten en alhoewel het dribbelspel van De Vriendt niet altijd tot de gewenste resultaten leidt krijgt De Haene toch heel wat gevaarlijke standjes op te knappen. Als Norma het even later echter met 10 man moet stellen — Van Ranst wordt gekwetst — gaat Aalst op zijn beurt de toon aangeven, maar ze stuiten daarbij op een felle lokale verdediging die hen niet de minste kans tot scoren gunst. Als de ontbrekende speler terug tussen de krijtlijnen verschijnt is ook het animo weer op het veld en gaat Norma opnieuw hard van stapel lopen. Afwisselende aanvallen die uiterst gevaarlijk lijken volgen van beide zijden. Een moment waagt de bezoeker de defensie te veel en De Schamelaere vindt de gepaste opening om door te glippen. Aan zij rush is niets te doen en een prachtshot brengt meteen beweging in de bordjes.

Het tempo vertraagt dan enigszins alhoewel Aalst loffelijke pogingen blijft instellen om te kunnen egaliseren en vooral Hugo Heremans en Daelemans lopen daarbij in de kijker. Voor de rust komen echter geen wijzigingen meer.

De herneming brengt een totaal gewijzigd spelbeeld. Normaalschool toont tekenen van vermoedheid en raakt moeilijk op gang. Aalst aanzetten is nog even fit en dringt nu zijn wil op. Daarbij maken ze duchtig gebruik van het terreinvoordeel. Een kwartier duurt de inzinking bij Norma maar intussen is het onvermijdelijke gebeurd. Aan 53' schiet Callebaut op de zijat en de bal rolt binnen en brengt gelijk cijfers. Wat Normaalschool verder nog aanwendt, alle pogingen zijn vruchteloos en geleidelijk aan weten De Smet, Hugo Heremans, Gilbert Heremans, Callebaut en Evenepoel de cijfers op te drijven.

Voegen we er nog aan toe dat naar het einde de match wordt ontsierd.

Doelpunten : 23' De Schamelaere 1-0; 53' Callebaut op zijpaal 1-1; 60' De Smet rechtstreeks op paas Heremans 1-2; 63' Hugo Heremans pers. poging 1-3; 68' Glib. Heremans alleen 1-4; 74' Callebaut op betwistbare off-side 1-5; 79' Evenepoel op hoekschop 1-6.

De ploegen :

NORMAALSCHOOL: Van der Venet; De poorter en Dierickx; Devolder; Sneyders en Van Ranst; De Sutter, Fermont, De Schamelaere, De vriendt en Keppens.

ST JOZEF AALST: De Haene; Demiddeler en Poppe; De Meersman, Van Brempt en De Smet; Glib. Heremans, Evenepoel, Hugo Heremans, Daelemans en Callebaut.



*De voetbalploeg van Sint-Jozef,
met mezelf als keeper.*



St-Jozef Aalst, halve finale gewonnen, — (Her.)

in de voeten te duiken. Ook op het voetbalveld stond ik in de goal. In de laatste twee jaren bracht ik het zelfs tot titularis van de collegeploeg. We speelden in het Nationaal Sportverbond van het Vrij Katholiek Onderwijs tegen het 'klein' college van Aalst – wij waren het 'groot'! –, officieel het Sint-Maarteninstituut, en Het Heilige-Maagdcollege en de abdijsschool van Dendermonde. In het laatste jaar werden we regiokampioen en mochten we deelnemen aan de provinciale halve finale. We wonnen met 6-1 tegen de Normaalschool van Oostakker. Aan de finale kon ik jammer genoeg niet deelnemen: ik lag aan bed gekluisterd met zware geelzucht. Het resultaat? De collegeploeg verloor met zware cijfers. Waarbij ik niet gezegd heb dat er een oorzakelijk verband was.